

Ei gwneud yn ofynnol i gael pleidlais yn y Senedd dros 'cyfnod clo lleol' cyn gweithredu

Y Pwyllgor Deisebau | 15 Rhagfyr 2020
Petitions Committee | 15 December 2020

Cyfeirnod: RS20/14570-4

Rhif y ddeiseb: P-05-1050

Teitl y ddeiseb: Ei gwneud yn ofynnol i'r Senedd gynnal pleidlais i gymeradwyo cyfyngiadau lleol cyn eu gweithredu

Geiriad y ddeiseb:

Yn sgil y gwelliant diweddar yn Senedd y DU gan Syr Graham Brady i'w gwneud yn ofynnol i gael cymeradwyaeth Senedd y DU ar gyfer gorfodi cyfyngiadau pellach, dylid gwneud yr un gofyniad ar gyfer cyfyngiadau yng Nghymru. Gan fod rhyddid sifil pobl yn cael ei gwtogi, dylid cael cydsyniad democrataidd pobl Cymru trwy gynnal pleidlais Aelodau o'r Senedd cyn gweithredu'r cyfyngiadau. Bydd yn helpu i ddarparu atebolrwydd ar gyfer yr ardaloedd hynny sydd wedi'u gosod o dan gyfyngiadau lleol oherwydd y coronafeirws.

Mae cydsyniad yn hanfodol gyda'r rheoliadau hyn. Mae gan wleidyddion gyfrifoldeb i gynnal rhyddid sylfaenol pobl, gan ddiogelu bywydau pobl hefyd. Mae hyn yn rhywbeth sy'n galw am gydbwysedd gofalus yn achos y coronafeirws. Yn enwedig pan y gall penderfyniadau gael effaith sylweddol ar y cyhoedd mewn sawl ffordd. Felly, dylai cyfyngiadau pellach gael eu pasio trwy bleidlais fwyafrif yn y Senedd.

Y gwelliant isod yw'r sail ar gyfer y ddeiseb hon.

Testun gwelliant Syr Graham Brady: 'provided Ministers ensure as far as is reasonably practicable that in the exercise of their powers to tackle the pandemic under the Coronavirus Act 2020 and other primary legislation, including for example part 2A of the Public Health

(Control of Disease) Act 1984, Parliament has an opportunity to debate and vote upon any secondary legislation with effect in the whole of England or the whole United Kingdom before it comes into effect.'

1. Cefndir y 'cyfyngiadau lleol'

Rhwng dechrau pandemig y coronafeirws ac 8 Medi 2020, bu Llywodraeth Cymru yn gweithredu mesuryddion cenedlaethol i reoli'r feirws.

Ar 8 Medi, ardal Cyngor Bwrdeistref Sir Caerffili oedd y cyntaf yng Nghymru i gael ei ddynodi'n 'ardal diogelu iechyd leol' a oedd yn gorfod dilyn cyfyngiadau lleol. Cyfeiriwyd at hyn ar lafar fel 'cyfnod clo lleol' neu 'cyfyngiadau lleol'. Trafodir y sail gyfreithiol ar gyfer hyn isod.

Erbyn 23 Tachwedd 2020, roedd 17 ardal awdurdod lleol (neu rannau penodol o ardaloedd awdurdodau lleol) o dan gyfyngiadau lleol yng Nghymru.

Ar 23 Tachwedd 2020, cychwynnodd Cymru ar 'gyfnod atal byr' ('firebreak') a oedd yn cyflwyno mesurau cenedlaethol llym, gan ddisodli'r cyfyngiadau lleol.

Ar 30 Hydref 2020, cadarnhaodd y Prif Weinidog na fyddai'r system o gyfyngiadau lleol yn dychwelyd ar ôl i'r cyfnod atal byr ddod i ben ar 9 Tachwedd ac y byddai cyfres newydd o reolau cenedlaethol yn cael eu cyflwyno yn eu lle.

2. Seiliau cyfreithiol dros y 'cyfyngiadau lleol'

Ym mis Medi (pan gyflwynwyd y cyfyngiadau lleol am y tro cyntaf), y rheoliadau coronafeirws perthnasol yng Nghymru oedd Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) 2020 (y "Prif Reoliadau"). Mae'r rhain wedi eu dirymu a'u disodli ers hynny.

Cyflwynwyd y cyfyngiadau lleol yng Nghymru drwy ddiwygio'r Prif Reoliadau drwy Reoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 8) (Caerffili) 2020 ('Rheoliadau Caerffili').

Yn dilyn hynny, gosodwyd ardaloedd awdurdodau lleol ychwanegol dan gyfyngiadau lleol drwy ddiwygiadau 10, 11, 13, 14, 15, 16 a 18 i'r Prif Reoliadau (ynghyd â Rheoliadau Caerffili, y "Rheoliadau Diwygio")

3. Gweithdrefn y Senedd

Gwnaethpwyd y Rheoliadau Diwygio gan Weinidogion Cymru o dan y 'Weithdrefn Argyfwng' yn adran 45R o *Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984*.

Yng Nghymru, gellir gwneud offeryn o dan y weithdrefn hon heb i fersiwn ddrafft o'r rheoliad gael ei gosod a'i chymeradwyo gan benderfyniad y Senedd os yw'n cynnwys datganiad bod y sawl sy'n ei wneud o'r farn ei bod yn angenrheidiol gwneud hynny gan fod brys. Roedd pob Rheoliad Diwygio yn cynnwys datganiad o'r fath.

Fodd bynnag, oni bai bod rheoliad a wneir o dan y Weithdrefn Frys yn cael ei gymeradwyo gan benderfyniad y Senedd (h.y. pleidleisiwyd arno a'i gadarnhau) o fewn 28 diwrnod ar ôl ei wneud, bydd yn peidio â chael effaith.

Roedd yr holl Reoliadau Diwygio mewn grym cyn iddynt gael eu cymeradwyo gan benderfyniad y Senedd.

Fodd bynnag, cadarnhawyd yr holl Reoliadau Diwygio yn ôl-weithredol gan y Senedd o dan y Weithdrefn Penderfyniad Cadarnhaol yn Rheolau Sefydlog y Senedd. Gan fod y rheoliadau mewn grym cyn cael eu cadarnhau, cyfeirir at hyn weithiau fel y weithdrefn gadarnhaol 'gwnaed' er nad yw'r term hwn wedi'i gynnwys yn y Rheolau Sefydlog.

Yn ymarferol, mae hyn yn golygu bod y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad wedi adrodd ar yr holl Reoliadau Diwygio, eu trafod yn y Cyfarfod Llawn a'u cadarnhau gan bleidlais yn y Senedd.

4. Gwelliant Brady

Ym mis Mawrth, pasiodd Senedd y DU Ddeddf y Coronafeirws 2020 sy'n cynnwys pwerau brys i ymateb i bandemig y coronafeirws.

Ar 30 Medi, fel sy'n ofynnol gan y Ddeddf, trafododd Tŷr Cyffredin gynnig ynghylch a ddylai'r darpariaethau dros dro yn y Ddeddf ddod i ben.

Cyflwynodd Syr Graham Brady AS welliant ("Gwelliant Brady") i'r cynnig a nododd:

[...] as far as is reasonably practicable that in the exercise of their powers to tackle the pandemic [...] Parliament has an opportunity to debate and to vote upon any secondary legislation with effect in the whole of England or the whole United Kingdom before it comes into effect.

Ni chafodd Gwelliant Brady ei ddethol i'w drafod gan Lefarydd Tŷr Cyffredin.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.